

SZIGETHY GÁBOR

Egy korty magyar bor XII.

SZIGETHY GÁBOR (1942) Budapest

(Őszi Rozé) Húsz éve még nem volt ifjak s idősb hölgyek, urak által körülrajongott divatbor a *rosé*. Nyáron, délutáni melegben egy frissítő *rosé* hoszszulépés, este kerti vacsora előtt üdítő *rosé* nagyfröccs: kellemesen könnyed bevezető korty a komoly, komolyabb és a nagyon komoly borokhoz.

Vin rosé – Sauvageot Aurelien nyelvészprofesszor Budapesten, 1942-ben megjelent (*Második, javított és bővített kiadás*) francia–magyar szótára szerint: *sillerbor*. Nyolcvan évvel ezelőtt lelkes magyar borbarátok nem rosét ittak, csak sillert. Azt itták évszázadok óta: *rózsaszínű bort*.

A bort kedvelő, borhoz nem értő, de jó borra szomjúhozókat – tapasztalat érlette régi bölcsesség – mindig újdonsággal kell elkápráztatni: a francia rózsaszínű bor a Kárpát-medencében új hazára talált, van már magyarosított neve: *rozé*. (Néha kisbetűvel, néha nagygal!) Napjainkban *trendi* vendégségben pohár rozét kínálni, étteremben palack rozét rendelni. Ami *trendi*, amit divat inni – régi szabály! –, azt nagyon meg kell fizetni. Üzletekben az élelmes kereskedők, füstös kocsmákban, szögletesen modern italbárokban, díszletmúltú éttermekben a bevételéhu tulajdonosok igencsak megkérlik a rozé árát: a kedves vásárlónak, a jó étvágyú vendégnek vörösbor áron számlázzák a rózsaszínű magyar bort.

2021. december 2., csütörtök. Köd, szemerkélő eső, fúj a szél. A Magyar Bor Akadémia elnöksége szűk körben, kiváltságos meghívottak előtt (érdeklődők nagyon kevesen vagyunk) ma hirdeti ki, ki lesz ebben az évben *Az Év Bortermelője* cím boldog tulajdonosa. Ünnepre készülődöm: Figula Mihály barátomat szeretném boldog kitüntettként átölelni.

Az ünnep elmarad, érintetlenül langyosodik poharamban a pezsgő.

Borbarát borral vigasztalódik. Este köd, szemerkélő eső, fúj a szél. Mit is mondott délelőtt, még az eredményhirdetés előtt tehetséges balatonfüredi borász barátom? *Korlátok közé zárják a borokat – valami ilyesmit... – Befalaztuk a rozét: egynyári ital. Nehéz lesz ebből a mesterséges karanténból kiszabadítani.*

Mikor izgalmas, vajon meddig izgalmas, jól iható ital a rozé?

Napra pontosan egy hónapja palackozott, szentantalfai rozét kóstolok: Dobosi Pincészet Kék-

frankos Rozé Bio, 2021. Ebben az őszi borban még nyár van. Ablakomon túl, a faszor szegélyezte budai utcán köd, szemerkélő eső, fúj a szél... szobámban süt a nap. *Rosszkedvünk telét a Dobosi Rozé napsütése... – Shakespeare aligha gondolt arra, hogy III. Richárd fogja Dobosi Rozé-segédlettel messze üzni rosszkedvetem... Friss rozé, őszi rozé: közeleg a tél, de ebbe a palackba a borász elrejtett egy parányi darabka nyarat.*

Egy korty magyar bor: vigasz ködben, szemerkélő esőben, amikor fúj a szél. Egy korty magyar bor: vigasz, amiért ünnepeltként ma nem ölelhettem át a barátomat.

(Nyári Rozé) Ódivatú, öblösen gömbölyödő butéliára emlékeztető palack: *St. Andrea Rosa Mystica, Egri Rosé, 2020*. (Hivatalosan, a palack hátoldalán: Egri Rozé Cuvée, 2020.)

Bámulom a bontatlan palackot: ez az *egynyári* bor már túlélte egy forró nyarat. December van, hajnalban hullott a hó, ha igaz a Figula Mihály által osztorozott közhiedelem, ez a rozé már nem iható, rosszabb esetben ihatatlan.

A hibátlan, kellemes illatú dugón bizalomkeltő felirat: „Ezt a dugót borunk minőségének garantálása miatt válogattuk.” Még nem kóstoltam a bort, de növeli ihatnékomat a címkén olvasható, szokatlanul pontos tájékoztatás: *Alkoholtartalom 12,32%*.

Poharamban *rózsaszínű* bor: *Rosa Mystica* – szó szerint: Titokzatos rózsza. Vajon mire gondolt az egri borász, a mélyen hívő bormester, Lőrincz György, amikor ezt a nevet adta ennek a nyarat remek állapotban túlélte rozénak?

Remek állapotban vagyunk, a bor és én: ebben a nyarat túlélte rozében viharokat összebékítő illatok bolyonganak.

Mikor izgalmas egy bor? Ha felizítja a képzelőtehetséget, ha álmodozni bátorít, ha visszarepít a múltba.

Rosa Mystica – számomra *Rózsacsoda*. A rózsacsoda-legenda régi változataiban mindig a gyermek Erzsébet – még nem Árpád-házi Szent Erzsébet, csak II. Endre magyar király parányi leánykájá – és szigorú apja állt egymással szemben, a gyermek tisztasága és az érett ember megrendült felismerése: a mennyei király akaratával szemben tehetetlenek vagyunk.

*Szegényeknek egyszer télidőben
Alamizsnát hordott kötényében;
Mikor atya korholá, ő szavára
Kenyéréből csupa friss rózsa vála.*

Csoda az, ami megtörténik, de nem értjük – téli fagyban, hóluccskos januárban rózsák nyílnak Erzsébet kötényében –, mert a mennyei király így akarja. Régi népi imádság néhány sora: eleink még tudtak, mertek hinni a csodában.

Kortyolom a remek bort: aki ilyen, forró nyarat túlélni képes rozét tud készíteni, az hisz a csodában. Lőrincz György vallomását olvasom: „Isten akarata, hogy cselekedjünk és helytálljunk azokban a közösségekben, ahol feladatokat bízunk rám. Ezen helyzetek megerősítenek abban, hogy szeretetet kell vinnem nekem is a világba, és tegyek a közösségek épüléséért.”

Tél van, 2021-ben Ádvent második vasárnapja. A *rózsacsoda* rozé visszarepít a 13. századba, amikor több mint hétszáz évvel ezelőtt élt a magyar király udvarában egy égő szemű kislány, aki a hóborította udvaron át ennivalót – *kenyérkét* – vitt a kapu előtt fagyoskodó éhezőknek, és amikor édesapja megkérdezte, mi van a kötényében, ijedten azt felelte: *rózsák!*

És azok a rózsák most is nyílnak, azóta sem hervadtak el.

Rosa Mystica: Egri Rozé Cuvée, 2020 – az idei forró nyarat remek állapotban túlélte, egynyári rózsaszínű ital.

Egy korty magyar bor: izzította képzeletemet, álmodozásra bátorított, visszarepített a múltba. Egy korty magyar bor: Lőrincz György egri bormestertől tanulok hinni a csodában.

(Téli rozé) Gyerekkoromban, a múlt század ötvenes éveiben, november végén, december elején visongva élveztük a hóesést. Húztuk a szánkót, csatoltuk a korcsolyát, sapka, kesztyű, télikabát: igazi tél volt. Amikor budai lakásunk ablakából alkonyatkor a vakító, hófödte Sashegyet bámultam, nagymama megivott egy pohár vörösbort: *télen melegít* – mondta halkán, elaltatva morgolódozó lelkiismeretét.

Nyáron a zalahegyi szőlőben a felnőttek fehérbort ittak, télen a fűtött szobában testüket, lelküket vörösborral melegítették.

2015 telén borász barátom, Figula Mihály vendégei voltunk feleségemmel Balatonfüreden. Esett az eső, fújt a szél, hideg volt, a zord időjárás mindenkit szobafogságra kényszerített. Akkor és ott, a Figula-pincében kóstoltam először *téli rozét*.

Figuláék francia példáktól megihletve készítették azt a *nehéz* rozét, amelyet elneveztek téli rozénak.

– Hordós érleléssel készül, nem könnyű, de gyümölcsös és hosszan eltartható – magyarázta borozgatás közben fiatal barátom –, ételekhez remek! Kalla Kálmán, a híres séf libamáját készítette mellé!

Amíg kortyoltuk a bort, halkán hullani kezdett a hó.

Ma este, 2022. január 20-án új palack, új élmény: *Figula Bella Róza*, 2018. A híres séf libamáját készítette az évtizeddel ezelőtti téli rozéhoz, ma este a négyéves Bella Rózához Arany János álmodta, Toldi Miklós szerelme, Rozgonyi Piroska készítette vacsorát – álmodom.

*Szép fejés saláta, kövér bárány mellett;
Jó lepény, túróval; eper és cseresznye;
Lépes méz a kasbul frissiben lemetszve,
Tiszta mint az arany, illatos, mert rajta
Kedvesen megéreztem a virág zamatja;
Hozzá a jeles bor...*

Kövér bárány tavasszal, szép fejessaláta, eper, cseresznye nyáron, lépesméz a kasbul ősszel, hozzá Figula Bella Róza rozé – télen.

Újbudán, a piacon bárányhúst tavasszal is ritkán lehet vásárolni, most januárban nincs szép fejessaláta, *friss* eper, cseresznye, de télidőben is kapható sokféle ízletes erdélyi túró, virágillatú falusi lépesméz...

Egy palack *jeles bor* – Figula Bella Róza, 2018 – felbontásra vár a hűtőben.

Téli rozé – három nyarat túlélte bort iszom. *Kövér* helyett inkább sovány bárányra gondolok, harsogóan zöld fejessalátára cukros víz nélkül, májusi eperre, júniusi cseresznyére csak ha már elfogyott a bor, a lépes méz majd a méregerős feketekávéba...

Ha pálos kolostorba zárt szerzetes és poéta lennék 1782. február 10-én Felsőelefántiban, ha reggel óta sűrű pelyhekben hullana a hó, együtt merengnék mélabúsan Ányos Pállal.

*A szomorú telek borongnak egünkön,
Nem futkoz a tréfa nyelvünkön, szívünkön.
Így tűnik el minden mulatság végtére.
Ezer gyötrelmem vár ember életére.
Ilyen gondolatok lepik el lelkemet,
Midőn a hó fedi bérces vidékemet...*

Nem vagyok szerzetes, nem vagyok poéta. Bölcs meteorológusok ma reggel – 2022. január 20-án – tíz óra tájban hóesést jósoltak Pest-Budán. A hóhul-

lás elmaradt, de *Zordon fürgetegek rejtik el a napot... S minden bús telelésre dőlt* – Berzsenyi Dániel verssorait mormolva bámulok ki az ablakon. Megfogadom a költő tanácsát: *Tölts poharadba bort!*

Töltök. Téli rozé: Bella Róza, 2018. Modern kor: telefon – tudom a választ, de hallani akarom; kérdőzem Figula Mihályt: *A bor neve miért Bella Róza?* Őszinte csend, kopognak a szavak: *Mert így hívják a kislányomat.*

Azt nem mondja: *Mert így hívták fiatalon égbe menekült testvéremet.*

Figula Rozit negyedszázada tanítottam a Veszprémi Egyetemen. Akkor ittam életemben először Figula-bort, Rozi kínált meg.

– Tanár úr, ilyen olaszrizlinget nem ivott még soha, apám remekműve – boldogan mosolyogva, demizsonból töltötte poharamba Rozi a bort, s aztán szép sorjában minden évfolyamtársának.

Egy korty négyéves Bella Róza rozé: *emlékíze* van. Egy korty négyéves Bella Róza rozé: a Színház-tudományi Tanszék jókedvű évadzáró vigalmán, a múlt évszázad utolsó évtizedében Figula Rozival táncolunk... Egy korty négyéves Bella Róza rozé: Rozi áll a kör közepén, bűbájosan bohóckodik, kacag a társaság...

Feleségem törli meg a csendet: *Ehhez a borhoz – bolond ötlet? – valójában friss parasztkenyér illene, megkenve falusi vajjal...*

Kortyolgatunk, tervezgetünk. A környékünkön négy remek pékség található, holnap reggel friss kenyeret vásárolunk, délelőtt vajas kenyeret falatozunk, és az addig hűtőben őrzött téli rozét kóstoljuk majd hozzá.

(*Epilógus*: a Figula téli rozé hajnalban sütött, falusi vajjal vastagon megkent parasztkenyérrel a legtökéletesebb tízórai.)

